

Sygn. akt IX Pa 20/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 06 czerwca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

Wydział IX Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : SSO Mariola Łącka

Sędziowie: SSO Joanna Smycz

del. SSR Renata Stańczak /spr/

Protokolant: st. sekretarz sądowy Dagmara Mazurkiewicz

przy udziale ./.

po rozpoznaniu w dniu 06 czerwca 2019 w Rybniku

sprawy z powództwa **M. F. (zd. M.)**

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w B.

o rekompensatę z tytułu utraty prawa do deputatu węglowego

na skutek apelacji pozwanej Spółki (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B.

od wyroku Sądu Rejonowego w Jastrzębiu -Zdroju Wydziału IV Pracy

z dnia 09 listopada 2018 r. sygn. akt IV P 715/18

oddala apelację

Sędzia: Przewodniczący: Sędzia:

SSO Joanna Smycz SSO Mariola Łącka del. SSR Renata Stańczak

Sygn. akt IXPa 20/19

UZASADNIENIE

Powódka wniosła odwołanie od odmowy przyznania jej rekompensaty z tytułu prawa do bezpłatnego węgla i żądała wypłaty rekompensaty wraz z odsetkami od 27.03.2018 roku, oraz zasądzenia od pozwanej kosztów postępowania. W uzasadnieniu powódka wskazała, że decyzja pozwanej jest błędna, gdyż posiadała ona prawo do renty rodzinnej po swoim ojcu do 31.12.2017 roku, zatem spełniała warunki do uznania jej za osobę uprawnioną.

Pozwana – Spółka (...) z siedzibą w B. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazała, iż odwołanie powódki nie zasługuje na uwzględnienie, a strona

pozwana w całości podtrzymuje swe stanowisko wyrażone w decyzji w przedmiocie braku podstaw do uznania powódki jako osoby uprawnionej do otrzymania świadczenia rekompensacyjnego, gdyż nie wykazała ona, że jej ojciec był emerytem górniczym i pobierał świadczenie emerytalne ani, że pobierał świadczenie po przejściu na emeryturę.

Wyrokiem z dnia 9 listopada 2018 roku w sprawie IVP 715/18 Sąd Rejonowy w Jastrzębiu – Zdroju Wydział IV Pracy zasądził od pozwanej Spółki (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. na rzecz powódki M. M. (2) (**obecne nazwisko F.**) kwotę 10.000,00 zł tytułem świadczenia rekompensacyjnego z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 27 marca 2018 roku do dnia zapłaty i nakazał pozwanej Spółce (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. uiszczenie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju kwoty 500,00 zł tytułem opłaty sądowej, od zapłaty której powódka była ustawowo zwolniona.

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje:

Bezspornym w sprawie był fakt, że powódka złożyła do pozwanej wnioski o wypłatę rekompensaty z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. Pozwana działając w trybie art. 5 ust. 9 ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla odmówiła przyznania rekompensaty wobec ustalenia, że wniosek złożyła osoba nieuprawniona. Od powyższej decyzji do sądu odwołała się powódka, żądając wypłaty rekompensaty.

Nadto Sąd Rejonowy ustalił, że powódka jest córką P. M., który był pracownikiem KWK (...) w okresie od 16.08.1984 roku do 08.09.2004 roku. P. M. przeszedł na rentę inwalidzką od dnia 09.09.2004 roku i z tego tytułu posiadał prawo do bezpłatnego węgla. P. M. zmarł (...) Powódka po jego śmierci na podstawie decyzji ZUS nabyła prawo do renty rodzinnej jak również pobierała deputat węglowy do końca 2014 roku. Powódka pobierała rentę rodzinną do końca grudnia 2017 roku.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy stwierdził, że roszczenie powódki zasługuje na uwzględnienie.

Powódka jako podstawę swego roszczenia wskazała ustawę z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla. Przedmiotowa ustawa określa zasady i sposób realizacji świadczenia rekompensacyjnego z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. Stosownie do art. 5 przedmiotowej ustawy wnioski o wypłatę rekompensaty osoba uprawniona składa do właściwego przedsiębiorstwa wypłacającego w terminie do 21 dni od dnia wejścia w życie ustawy. Przedsiębiorstwo wypłacające odmawia w formie pisemnej, z podaniem przyczyny odmowy, wypłaty rekompensaty, jeżeli wniosek złożyła osoba nieuprawniona. Od odmowy, o której mowa w ust. 9, przysługuje odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych w terminie 14 dni od dnia otrzymania odmowy.

Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku w uzasadnieniu postanowienia z dnia 8 stycznia 2018 roku sygn. akt IX P 51/17 wskazał, iż przepis art. 5 ust. 10 w/w ustawy nie zawiera szczegółowego unormowania w zakresie właściwości miejscowej i rzeczowej sądu, do którego przysługuje odwołanie a jedynie określa rodzaj sądu przed którym postępowanie ma się toczyć. W tej sytuacji należy zastosować reguły właściwości obowiązujące w kodeksie postępowania cywilnego. Rekompensata, biorąc pod uwagę jej charakter i ratio legis ustawy jest odszkodowaniem ustalonym w ściśle określonej wysokości. Dalej Sąd Okręgowy wskazuje w uzasadnieniu, iż sprawa o rekompensatę jest sprawą związaną ze stosunkiem pracy i ma charakter majątkowy i dlatego też właściwym do rozpoznania sprawy jest sąd rejonowy sądu pracy właściwości ogólnej pozwanego, bądź sąd, w którego okręgu praca była wykonywana lub znajduje się zakład pracy. Tym samym uzasadniona jest właściwość Sądu Rejonowego w Jastrzębiu – Zdroju do rozpoznania odwołania powódki od przedmiotowej decyzji pozwanej.

Pozwana Spółka (...) z siedzibą w B., będąca przedsiębiorstwem wypłacającym, o którym mowa w art. 2 ust. 3 pkt b w/w ustawy, odmówiła powódce wypłaty rekompensaty wskazując, iż jest ona osobą nieuprawnioną.

W pierwszej kolejności Sąd Rejonowy podniósł, że definicja legalna osoby uprawnionej znalazła się w art. 2 ust. 1 pkt a i b w/w ustawy. Zgodnie z tą definicją legalną osobą uprawnioną jest:

a) emeryt i rencista mający ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, zwanej dalej "rentą", i pobierający to świadczenie, uprawniony w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury lub renty do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy, na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń,

b) wdowa, wdowiec i sieroty mające ustalone prawo do renty rodzinnej po osobie, o której mowa w lit. A.

Z treści powyższego przepisu prawa wynika jasno, że dla uzyskania uprawnienia do rekompensaty niezbędnym jest spełnienie dwóch warunków:

- pobieranie emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy,

- uprawnienie w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury lub renty do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy, na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń.

Wynika z treści tego przepisu, że uprawnionymi są również wdowa, wdowiec i **sieroty** mające ustalone prawo do renty rodzinnej po osobie, która jest osobą uprawnioną. Uprawnienie to ma charakter pochodny. Zatem aby sierota nabyła prawo do rekompensaty po zmarłym rodzicu, nie jest wystarczającym pobieranie przez nią renty rodzinnej po zmarłym, który był uprawniony do deputatu węglowego, ale koniecznym jest pobieranie renty rodzinnej po zmarłym, który przed śmiercią był uprawniony do deputatu węglowego jako emeryt lub rencista.

Wykładnia literalna powyższego przepisu, wobec jasnych zapisów ustawy, prowadzić może tylko i wyłącznie do takich wniosków.

Nie budzi wątpliwości Sądu Rejonowego, iż definicja osoby uprawnionej zawarta w powyższym przepisie stanowi tzw. definicję legalną (czy też ustawową). Definicje legalne, jak przyjmuje się w doktrynie prawa, wyrażają nakaz interpretacyjny, by interpretowanym wyrażeniom nadawać znaczenie odpowiadające ustalonej definicji. Tym samym a contrario przyjmuje się zakaz stosowania rozszerzających czy zawężających wykładni systemowych czy funkcjonalnych odnośnie przepisów stanowiących definicję legalną. Wiąże się to jednocześnie z zasadą racjonalnego ustawodawcy, stanowiąca jedną z dyrektyw interpretacyjnych przepisów prawa. Założenie racjonalnego ustawodawcy zakłada istnienie takiego prawodawcy, który tworzy przepisy w sposób sensowny, racjonalny i celowy, znając cały system prawny i nadając poszczególnym słowom i zwrotom zawsze takie same znaczenie, nie zamieszczając jednocześnie zbędnych sformułowań (por. Z. Ziemiński "Teoria prawa", PWN 1978, s. 106-123, jak też postanowienie SN z dnia 22 czerwca 1999 roku, sygn. akt I KZP 19/99, OSNKW 1999/7-8/42). Skoro zatem sam ustawodawca zdecydował się zamieścić w tekście ustawy definicję legalną pojęcia osoby uprawnionej i zdefiniował tę osobę w sposób jasny na gruncie wykładni literalnej, to uznać należy, iż jako racjonalny ustawodawca, właśnie takie znaczenie pojęciu osoby uprawnionej chciał nadać.

Prawa wdów, wdowców i sierot jako prawo pochodne są zatem związane z istnieniem samego prawa dla emerytów i rencistów, po których renta rodzinna jest pobierana. Tak więc osoba pobierająca rentę rodziną po osobie, która po myśli ustawy nie była uprawniona do rekompensaty jako emeryt lub rencista (nie wypracowała sobie niejako tego uprawnienia, bez względu na przyczynę) nie otrzyma tego świadczenia, zaś osoba pobierająca rentę rodzinną po osobie uprawnionej w myśl ustawy, już takie świadczenie otrzyma.

Po wtóre, Sąd I instancji stwierdził, że decyzja pozwanej odmawiająca powódce prawa do rekompensaty była decyzją błędną, ponieważ pozwana powołała się na błędne w odniesieniu do powódki okoliczności faktyczne. Z dokonanych przez Sąd Rejonowy ustaleń wynika, iż powódka jest córką rencisty (a nie emeryta), który pobierał bezpłatny węgiel. Ojciec powódki był zatem osobą uprawnioną zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt. 1 lit. a

ustawy. Powódka zaś do grudnia 2017 roku miała ustalone prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu i pobierała to świadczenie, toteż jej sytuacja odpowiadała hipotezie art. 2 pkt 1 lit. b ustawy.

W tym stanie rzeczy, Sąd I instancji orzekł jak w pkt 1 wyroku, zasądzając od pozwanej na rzecz powódki kwotę 10.000,00 zł, przy czym na podstawie art. 481 § 1 kc zasądził również odsetki ustawowe za opóźnienie.

Wydatkami obciążającymi pracownika, a poniesionymi tymczasowo przez Skarb Państwa, Sąd I instancji obciążył pozwaną stosownie do dyspozycji art. 97 w zw. z art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od wyroku wniósł pozwany zaskarżając go w całości. Wyrokowi Sądu I instancji zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz dokonanie dowolnej, zamiast swobodnej oceny dowodów, a w szczególności polegającej na przyjęciu, że powódka udowodniła, iż zmarły ojciec powódki jako rencista posiadał prawo do bezpłatnego węgla z przedsiębiorstwa górniczego w rozumieniu ustawy pomimo, iż okoliczność ta nie wynikała z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie,

2. naruszenie prawa materialnego, a to artykułu 2 pkt 1 ustawy z dnia 12.10.2017r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz. U. z 2017r.,poz.1971), poprzez uznanie powódki za osobę uprawnioną do rekompensaty w rozumieniu tego przepisu w sytuacji, w której powódka nie wykazała, że jej zmarły ojciec miał prawo do bezpłatnego węgla z przedsiębiorstwa górniczego w rozumieniu ustawy.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji podniósł, że powódka nie wykazała, że jej zmarły ojciec jako rencista pobierający faktycznie świadczenie rentowe posiadał prawo do bezpłatnego węgla. Nie jest dowodem na tą okoliczność pismo (...) S.A.

Sąd II instancji zważył co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie, nie zawiera bowiem jakichkolwiek argumentów, które mogłyby skutecznie podważyć ustalenia dokonane przez Sąd Rejonowy.

Zaskarżone orzeczenie jest trafne i zyskuje pełną aprobatę Sądu Okręgowego.

Sąd Rejonowy przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, dokonał prawidłowych ustaleń stanu faktycznego i co najważniejsze oceny prawnej, a rozstrzygnięcie swoje również prawidłowo i wyczerpująco uzasadnił.

Sąd Okręgowy w całości podzielił ocenę materiału dowodowego dokonaną przez Sąd Rejonowy uznając, iż nie przekracza ona granic swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art.233 k.p.c. zaś uzasadnienie orzeczenia przez Sąd I instancji sporządzono zgodnie z wymaganiami art.328§2 k.p.c.

Chybnym jest zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Zgodnie z tą normą, sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Sąd Rejonowy ocenił materiał dowodowy

w granicach zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Reguła wyrażona w tym przepisie jest nierozzerwalnie związana z zasadą swobodnej oceny dowodów. Ramy swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których Sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (tak np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10.06.1999 roku, sygn. akt II UKN 685/98). Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu na podstawie tego

samego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo – skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd ocena tych dowodów może być skutecznie podważona. Skuteczne zarzucenie naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Jedynie to może być przeciwstawione uprawnieniu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Tymczasem w sprawie niniejszej Sąd Rejonowy zebrany materiał dowodowy poddał starannej i wnikliwej ocenie, a Sąd II instancji nie dopatrył się, by analiza wyników postępowania dowodowego doprowadziła Sąd Rejonowy do wnioskowania sprzecznego z zasadami logiki bądź zasadami doświadczenia życiowego. Apelacja nie dostarczyła uzasadnionych argumentów mogących ocenę tę zmienić. Apelacja nie wykazuje uchybień w rozumowaniu Sądu Rejonowego, które podważałyby prawidłowość dokonanej oceny. Naruszenie zasad swobodnej oceny dowodów nie może polegać na przedstawieniu przez stronę alternatywnego stanu faktycznego, a tylko na podważeniu przesłanek tej oceny z wykazaniem, że jest ona rażąco wadliwa lub oczywiście błędna - czego, zdaniem Sądu Okręgowego, skarżący we wniesionej apelacji nie uczynił.

Sąd Rejonowy prawidłowo zastosował przepisy prawa procesowego i materialnego, a w konsekwencji wyrok Sądu I instancji należało uznać za słuszny.

Sąd Okręgowy w pełni podziela zarówno ustalenia faktyczne jak i ocenę prawną dokonaną przez Sąd I instancji, przyjmując je za własne.

Wskazać należy, że w myśl utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, jeżeli uzasadnienie orzeczenia pierwszoinstancyjnego sporządzonego zgodnie z wymaganiami art.328§2 k.p.c. spotyka się z pełną aprobatą sądu drugiej instancji to wystarczy, że da on temu wyraz w treści uzasadnienia swego orzeczenia, bez powtarzania szczegółowych ustaleń faktycznych i wnioskowań prawniczych zawartych w motywach zaskarżonego orzeczenia (OSNP z 1998r., z.3, poz.104, OSNP z 1999r. z.24 , poz.776, OSNP z 2000r. z.4, poz.143).

Sąd Rejonowy nie dopuścił się również naruszenia prawa materialnego. W sposób prawidłowy dokonał bowiem wykładni artykułu 2 pkt 1 ustawy z dnia 12.10.2017r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U.z 2017r.,poz.1971).

Prawidłowo Sąd Rejonowy ustalił, że decyzja pozwanej odmawiająca powódce prawa do rekompensaty była decyzją błędną, ponieważ pozwana powołała się na błędne w odniesieniu do powódki okoliczności faktyczne. Z dokonanych w sprawie ustaleń wynika bowiem, iż powódka jest córką rencisty (a nie emeryta), który pobierał bezpłatny węgiel. Ojciec powódki był zatem osobą uprawnioną zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt. 1 lit. a ustawy. Powódka zaś do grudnia 2017 roku miała ustalone prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu i pobierała to świadczenie, toteż jej sytuacja odpowiadała hipotezie art. 2 pkt 1 lit. b ustawy. Zauważyć przy tym należy, że pozwana w decyzji odmownej powoływała się tylko na brak ustalonego u powódki prawa do renty rodzinnej po ojcu na dzień 24 października 2017 roku. Dopiero w trakcie procesu pozwana zmieniła argumentację twierdząc, że powódka nie wykazała czy jej ojciec jako emeryt/rencista był uprawniony do bezpłatnego węgla.

Zarzuty pozwanej nie mogą się ostać. Powódka na rozprawie w dniu 9 listopada 2018 roku złożyła do akt pismo z dnia 25.10.2018 roku (k.30 a.s.) wystawione przez pracodawcę ojca powódki, podpisane przez Dyrektora ds. Pracowniczych M. M. (3), z którego jednoznacznie wynika, że ojciec powódki był pracownikiem KWK (...) w okresie od 16.08.1984 roku do 08.09.2004 roku, przeszedł na rentę inwalidzką od dnia od 09.09.2004 roku i z tego tytułu posiadał prawo do bezpłatnego węgla, a po jego śmierci to powódka nabyła po nim prawo do bezpłatnego węgla i pobierała go do końca 2014 roku. Na rozprawie w dniu 9 listopada 2018 roku Sąd I instancji dopuścił dowód z tego pisma (k.31 a.s.). O terminie rozprawy pełnomocnik pozwanej był prawidłowo zawiadomiony.

Dlatego też Sąd II instancji na mocy art.385 k.p.c. oddalił apelację pozwanej jako bezzasadną.

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

SSO Joanna Smycz SSO Mariola Łącka del. SSR Renata Stańczak